

РЕШЕНИЕ

№ 7418

гр. София, 23.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 176 СЪСТАВ, в публично заседание на деветнадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: **БОРЯНА В. ПЕТРОВА**

при участието на секретаря **ТЕОДОРА ГР. Т.**
като разглежда докладваното от **БОРЯНА В. ПЕТРОВА** Гражданско дело № 20231110121409 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 422 ГПК.

„ФИРМА” ООД, ЕИК ..... е предявило против Д. Т. П., ЕГН ***** по реда на чл. 422, ал. 1 от ГПК, положителни установителни искиове с правно основание чл. 9 ЗПК вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 240, ал. 1 и 2 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД, за сумата от 1775,13 лева, представляваща дължима главница по договор за паричен заем № .... от 14.02.2020 г., ведно със законната лихва, считано от 04.03.2022 г. до изплащане на задължението, сумата 66,43 лева, представляваща възнаградителна лихва, дължима за периода от 14.02.2020 г. до 22.05.2020 г. и сумата 147,00 лева, представляваща лихва за забава, дължима за периода от 08.09.2020 г. до 01.02.2022 г.

Ищецът твърди, че между „ФИРМА“ ООД и Д. Т. П. е сключен договор за паричен заем № .... от 14.02.2020 г., по силата на който на последната е предоставен кредит в размер 2400 лева. Поддържа, че кредитополучателят е усвоил целия размер на кредита, а вследствие неизпълнение на задължението си да заплаща погасителните вноски в уговорените срокове, дружеството е депозирало заявление по чл. 410 ГПК срещу длъжника и е образувано ч.гр.д. № 11388/2022 г. по описа на СРС, 176 състав, в следствие на което е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение за сумите по заявлението.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК, ответницата - Д. Т. П. не е не е подала отговор. С възражение, депозирано по реда на чл. 414 от ГПК, е оспорила вземането. Навела е доводи за недължимост на претендираните суми и наличие на неравноправни клаузи в договора. Противопоставила е възражение за прекомерност на съдебните разноски в заповедното производство.

С молба вх.№ 90959 от 19.03.2024 г. /докладвана след проведено о.с.з. на 19.03.2024 г./, ответницата изразява становище по предявените искиове, като счита същите за неоснователни. Твърди, че договорът за паричен заем е недействителен, поради което не дължи претендираните суми. Поддържа, че са налице нарушения на изискванията на чл. 10 и чл. 11 ЗПК, както и наличие на неравноправни клаузи, поради което намира договора за

нищожен.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства и обсъди доводите на страните, с оглед разпоредбата на чл. 235, ал. 2 от ГПК, приема за установено следното:

По исковете с правно основание чл. 9, ал. 1 ЗПК, във вр. с чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД ищецът е длъжен да докаже при условията на пълно и главно доказване следните материални предпоставки (юридически факти): наличието на посоченото облигационно правоотношение, възникнало по силата на процесния договор за потребителски кредит № .... от 14.02.2020 г.; кредиторът да е предоставил, съответно длъжникът да е усвоил сумата по отпуснатият договор за кредит; уговореният начин за връщане на усвоените суми и падеж на уговорените дължими вноски за връщане на кредита; настъпване на падежа на задължението за връщане на сумата /включително и предпоставките, уговорени в договора за настъпване на изискуемост и/или предсрочна изискуемост/; наличието на валидно постигната договореност между страните за връщане на кредита с надбавка (лихва); вземанията да бъдат установени и по размер. По исковете с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД в тежест на ищеца е да докаже наличието на главен дълг и изпадането на длъжника в забава.

При установяване на горепосочените обстоятелства, в тежест на ответницата е да докаже, че е заплатил претендираните суми.

По делото не е спорно, а и от представените писмени доказателства се установява, че на 14.02.2020 г. е сключен Договор за паричен заем № .... към искане № ....., по силата на който на ответницата е отпуснат кредит в размер на 2400,00 лева, със следните параметри: размер на погасителна вноска – 1 x 18,69 лева и 13 x 194,84 лева, ден за плащане – петък, вид вноска – седмична, годишен процент на разходите – 49,88%, брой вноски – 14, фиксиран лихвен процент – 40,05%, дата на първо плащане – 27.04.2022 г., дата на последно плащане – 14.09.2022 г. и обща сума за плащане – 2551,61 лева. Съгласно чл. 4, ал. 1 от договора с полагане на подписа си кредитополучателят удостоверява, че надлежно е получил в брой заемната сума в размер на 2400,00 лева, като договорът служи като разписка, удостоверяваща получаването на заемната сума от страна на кредитополучателя.

Настоящият договор се явява сключен от лице, притежаващо качеството „потребител“, предвид което приложими в настоящия случай са разпоредбите на ЗПК. Съгласно разпоредбата на чл. 9, ал. 1 от ЗПК договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане. Разпоредбите на чл. 10 и чл. 11 от ЗПК уреждат формата и съдържанието на договора за потребителски кредит. Съгласно чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7-12 и т. 20, чл. 12, ал. 1, т. 7-9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Същата има характер на изначална недействителност и когато договорът за потребителски кредит бъде обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита.

За неравноправния характер на клаузите в потребителския договор съдът следи служебно и следва да се произнесе независимо дали страните са навели такива възражения или не (в този смисъл е решение № 23/07.07.2016 г. по т.д. № 3686/2014 г., I т.о. на ВКС). Доколкото в случая се касае за приложение на императивни материалноправни норми, за които съдът следи служебно по аргумент от т. 1 на ТР № 1 от 09.12.2013 г., постановено по тълк. д. № 1/2013 г. на ВКС, ОСГТК, нищожността на уговорките в процесния договор за кредит може да бъде установена и приложена служебно от съда без от страните да е наведен такъв довод.

Съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума,

дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите. Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В процесния договор за потребителски кредит е посочен процент на ГПР 49,88 %, т.е. формално е изпълнено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ГПК.

При служебната проверка на договора, съдът установи нищожност на клаузите за неустойка по чл. 7, ал. 4 и чл. 8 от договора. Уговорената в договора неустойка в размер на 892,39 лева за непредоставяне на обезпечение е в противоречие с добрите нрави и е неравноправна клауза. Функцията на неустойката е да обезпечи изпълнението на задължението и да служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват (чл. 92, ал. 1 ЗЗД). При договора за заем основното задължение на заемателя е да върне на падежа заетата сума, ведно с уговорената възнаградителна лихва. Съгласно чл. 8 от процесния договор за паричен заем, в тридневен срок, считано от сключването на договора за кредит, кредитополучателят е длъжен да предостави на кредитодателя едно от обезпечения посочени в чл. 6: банкова гаранция или поръчителство. При неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение в срок, кредитодателят дължи на кредитополучателя неустойка в размер на общо 892,39 лева. Процесната клауза за неустойка по чл. 8 от договора въвежда възникването на неустоечно задължение за заемателя не при неизпълнение на главното задължение (задължението за връщане на получения заем), а при неизпълнение на съпътстващо такова – непредоставяне на точно описано обезпечение, като размерът на неустойката е равен на почти половината от стойността на отпуснатия заем – 892,39 лева. По отношение на неустойката за предсрочна изискуемост, тя като обезщетение за забавено изпълнение влиза в противоречие с чл. 33 ЗПК, което съгласно чл. 21, ал. 1 ЗПК, прави клаузата нищожна. Отделно, не се установи настъпването на предсрочна изискуемост.

Настоящият съдебен състав приема, че уговорената в процесния договор "неустойка" е разход по кредита, който следва да бъде включен при изчисляването на годишния процент на разходите – ГПР (индикатор за общото оскъпяване на кредита) – чл. 19, ал. 1 и 2 ЗПК, който съобразно правилото на чл. 19, ал. 4 ЗПК не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове или във валута, определена с постановление на М.С. на Р.Б. (основен лихвен процент плюс 10%), което означава, че лихвите и разходите по кредита не могат да надхвърлят 50% от взетата сума, а клаузи в договор, надвишаващи определените по ал. 4, са нищожни – чл. 19, ал. 5 ЗПК. Този извод следва от дефиницията на понятието "общ разход по кредита за потребителя", съдържаща се в § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, според която това са всички разходи по кредита, включително лихви, комисионни, такси, възнаграждения за кредитни посредници и всички други разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия; общият разход по кредита за потребителя не включва нотариални такси.

В разглеждания случай е несъмнено, че получаването на кредита е било обусловено от предоставяне на едно от посочените „обезпечения“ – банкова гаранция или двама поръчители. Настоящият съдебен състав приема, че с уговорената в т. 8 от договора за кредит неустоечна клауза се цели единствено осигуряването на допълнително възнаграждение за предоставяне на процесната заемна сума - т.нар "скрита възнаградителна лихва". Този извод на първо място следва от специфичността и краткия срок за изпълнение

на задължението, по отношение на което е уговорена неустойката - осигуряването на поемане на поръчителство за връщане на заема от две лица, отговарящи на определени условия в срок от три дни от сключването на договора. По този начин, кредиторът не е очаквал или желал изпълнение на задължението. Още повече, ако заемодателят действително е имал намерение да получи обезпечение от такъв тип, той е можел да постави сключването на договора за заем и предоставяне на заемните средства под условие от предварителното поемане на поръчителство от две лица, отговарящи на посочените изисквания, каквато възможност той има съгласно чл. 138, ал. 2, изр. 2 ЗЗД. Следва да се посочи, че посочената алтернатива за обезпечение - банкова гаранция, в размер на всички дължими по договора суми, е житейски немислима при сключване на договор за потребителски кредит, доколкото кандидатстващото лице може просто да се възползва от средствата, нужни за издаването на банковата гаранция.

Предвид изложеното, съдът приема, че неустойката, уговорена в т. 8 от процесния договор, представлява разход по кредита, който е следвало да бъде, но не е включен при изчисляването на годишния процент на разходите по кредита, с което са нарушени разпоредбите на чл. 19, ал. 1 и ал. 2 от ЗПК. Съгласно чл. 19, ал. 4 от ЗПК, годишният процент на разходите (ГПР) не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва, която съгласно ПМС № 426 от 18.12.2014 г. е в размер на 10%, или годишният размер на разходите не следва да надхвърля 50% от предоставената по кредита сума. Съдът намира, че с разглежданата неустоечна клауза се заобикаля правилото на чл. 19, ал. 4 от ЗПК и се уговоря по-висок размер на разходите по кредита от нормативно допустимия. В случая размерът на неустойката /892,39 лева/ е равен на почти половината от стойността на отпуснатия заем. Ако към посочения ГПР от 49,88% се прибави и размерът на неустойката, то тогава годишният процент на разходите ще е значително по-висок от нормативно установения в чл. 19, ал. 4 от ЗПК. С оглед гореизложеното, задължението по т. 8 не е свързано с неизпълнението на договора, а представлява разход по смисъла на чл. 19, ал. 1 от ЗПК, който, в противоречие с правилото чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, не е включен нито в годишния процент на разходите, нито в общата сума на заема, дължима от потребителя към деня на сключването. Въпреки, че формално в договора са посочени годишен процент на разходите и общ размер на задължението, без включването в тях на процесната сума по т. 8 от договора, те не могат да изпълнят отредената им функция - да дадат възможност на потребителя по ясен и достъпен начин да се запознае с произтичащите за него икономически последици от договора, въз основа на което да вземе информирано решение за сключването му (така Решение № 261440 от 04.03.2021 г. по в.гр.д. № 13336/2019 г. по описа на СГС, II-А въззивен състав и др.).

При това положение и въз основа на съвкупната преценка на всяка от уговорките, настоящият съдебен състав счита, че макар формално процесният договор да покрива изискуеми реквизити по чл. 11, ал. 1 ЗПК, вписаните параметри не кореспондират на изискуемото съдържание по т. 10 - годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя. Тази част от сделката е особено съществена за интересите на потребителите, тъй като целта на уредбата на годишния процент на разходите по кредита е чрез императивни норми да се уеднакви изчисляването и посочването му в договора и това да служи за сравнение на кредитните продукти, да ориентира икономическия избор на потребителя и да му позволи да прецени обхвата на поетите от него задължения.

В аспекта на изложеното, съдът приема, че съгласно разпоредбата на чл. 22 ЗПК сключеният договор е недействителен, тъй като не отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Последиците от обявяването на тази недействителност са регламентирани в разпоредбата на чл. 23 ЗПК, предвиждаща, че потребителят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не и на лихва или други разходи по кредита.

Предвид, че от страна на ответницата не бяха ангажирани доказателства за

погасяване на процесните задължения, то дължима се явява единствено незаплатена главница. Ищецът претендира сумата от 1775,13 лева, поради което предявеният иск за главница се явява основателен и следва да бъде уважен изцяло.

Исковете за установяване съществуването на вземане на ищеца за сумата 66,43 лева, представляваща възнаградителна лихва за периода от 14.02.2020 г. до 22.05.2020 г. и предявеният иск с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД за установяване съществуването на вземане на ищеца за сумата 147,00 лева, представляваща лихва за забава за периода от 08.09.2020 г. до 01.02.2022 г., следва да бъдат отхвърлени като неоснователни.

По отговорността на страните за разноски:

При този изход на делото, право на разноски имат и двете страни.

В заповедното производство ищецът е сторил разноски за държавна такса и юрисконсултско възнаграждение в общ размер на 107,85 лева, като с оглед уважената част от исковете следва да му бъде присъдена сумата от 96,27 лева. В исковото производство ищецът е претендира разноски за държавна такса в размер на 39,77 лева, и юрисконсултско възнаграждение в размер на 100,00 лева /определен в минимален размер съгласно чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащането на правната помощ/. С оглед уважената част от исковете, на ищеца следва да бъдат присъдени разноски в исковото производство в размер на 124,77 лева.

Ответницата не е представила доказателства за сторени разноски, поради което такива не ѝ се дължат.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявените искове с правно основание чл. 9 ЗПК вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 240, ал. 1 и 2 ЗЗД и чл. 86 ЗЗД, че Д. Т. П., ЕГН *****, с адрес: гр. С., дължи на „ФИРМА” ООД, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление: гр. С., **сумата от 1775,13 лева**, представляваща главница по Договор за паричен заем № .... от 14.02.2020 г., ведно със законната лихва от 04.03.2022 г. до изплащане на вземането, за което вземане е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК от 11.05.2022 г. по ч.гр.д. 11388/2022 г. по описа на СРС, 176 състав, **КАТО ОТХВЪРЛЯ** предявените искове за установяване съществуването на вземане на ищеца за сумата 66,43 лева, представляваща възнаградителна лихва, дължима за периода от 14.02.2020 г. до 22.05.2020 г. и сумата 147,00 лева, представляваща лихва за забава, дължима за периода от 08.09.2020 г. до 01.02.2022 г.

ОСЪЖДА Д. Т. П., ЕГН *****, с адрес : гр. С., да заплати на „ФИРМА” ООД, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление: гр. С., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от **124,77 лева**, представляваща сторени разноски в исковото производство, както и сумата от **96,27 лева**, представляваща сторени разноски в заповедното производство по ч.гр.д. 11388/2022 г. по описа на СРС, 176 състав.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____